

O NOUĂ AȘEZARE DE TIP TEI-BUNGETU DESCOPERITĂ ÎN NORDUL BUCUREȘTIULUI

Radu BĂJENARU

Așezarea se află situată pe un pinten al terasei de pe malul sudic al lacului Băneasa, în zona de nord a Bucureștiului, pe strada Nuferilor, nr. 81, în perimetrul sitului Băneasa-Lac (Pl. 1). Zona a fost cercetată preventiv în perioada 18-22 septembrie 2006, în acest scop trasându-se patru secțiuni de 24x2 m, orientate E-V, care au însumat o suprafață totală de 192 m² (Pl. 2).

Stratigrafia depunerilor este aceeași în toate cele patru secțiuni, cu mențiunea că în S. 4, din cauza vremii nefavorabile, cercetările au fost întrerupte la adâncimea de -0,40 m:

- stratul vegetal, gros de cca. 0,20-0,25 m;
- strat de culoare brună, compact, cu urme arheologice, gros de cca. 0,30-0,40 m;
- lut galben, viu, care începe la adâncimea de -0,50-0,60 m.

În toată suprafața cercetată nu au fost surprinse complexe de locuire. În cele patru secțiuni nu s-au găsit decât 7 bucăți de chirpici și 3 fragmente de miez de vatră, fără crustă. În afară de materiale arheologice preistorice, în cursul săpăturilor au mai fost găsite trei fragmente ceramice smălțuite, de factură modernă, precum și două obiecte de fier din aceeași perioadă. O bucată de tablă din bronz găsită în S. 1. caroul 8, la -0,20 m, având L=4,5 cm, l=1,8 cm, gros=0,1 cm, cu secțiune plată, ruptă la ambele capete, este dificil de încadrat din punct de vedere cronologic.

În ceea ce privește materialul preistoric, în toate cele patru secțiuni s-a găsit un singur obiect, anume o fusaiolă bitronconică din lut și un număr de cca. 910 fragmente ceramice. Cioburile se aflau într-o stare accentuată de fragmentare, 80% având dimensiuni cuprinse între 3-6 cm.

Vasele au fost lucrate din trei categorii ceramice principale:

A: ceramică grosieră, relativ omogenă, bine arsă, având ca degresant pietricele de 1-3 mm. nisip. mică, uneori cioburi pisate; are de regulă suprafețe aspre, ușor neregulate, cu multe pietricele și nisip ("baie de pietricele"); majoritatea au exteriorul ars la diferite nuanțe de cărămiziu, iar interiorul cenușiu; din această categorie s-au lucrat vase de dimensiuni mijlocii și mari, grosimea pereților fiind de 0,7-0,8 cm; reprezintă cca. 65% din totalul fragmentelor ceramice găsite;

B: ceramică intermediară, omogenă, bine arsă, rezonantă, având ca degresant nisip cu bobul mare, mică, rare pietricele și cioburi pisate;

suprafețele sunt fie aspre, cu mult nisip, fie bine netezite cu urme de lustruire; culoarea variază de la cărămiziu la cenușiu; din această categorie au fost lucrate vase de dimensiuni mici și mijlocii, grosimea medie a pereților fiind de 0,5 cm; reprezintă cca. 20-25% din totalul fragmentelor ceramice găsite;

C: ceramică fină, omogenă, bine arsă, având ca degresant nisip fin și mica, foarte rar nisip cu bobul mare; majoritatea este arsă reducător, având culoarea neagră sau cenușie; din această categorie au fost lucrate vase de dimensiuni mici și mijlocii, grosimea pereților fiind de 0,4-0,5 cm; reprezintă maxim 2% din totalul fragmentelor ceramice găsite.

Numărul fragmentelor ceramice tipice (buze, funduri, fragmente de pereți cu elemente de decor) este redus, cca. 12% din total. Din cauza stării accentuate de fragmentare, nu a putut fi reconstituită forma în desen pentru nici un fragment ceramic. În funcție de categoriile ceramice descrise mai sus menționăm:

- categoria ceramică A:

1. fragment de buză de la un vas cu corp arcuit bitronconic; culoare cenușie-închisă; decorat cu un șir de alveole pe muchia exterioară a buzei (Fig. 1/5);

2. fragment de buză de la un bol (?); culoare cenușie, puternic ars secundar; decorat cu un șir de creștături pe muchia exterioară a buzei (Fig. 1/6);

3. fragment de buză de la un vas cu marginea dreaptă și corp arcuit, de culoare cenușie cu tente cărămizii; decorat cu șir de creștături pe muchia exterioară a buzei și cu striuri superficiale, verticale, pe gât (Fig. 1/1);

4. două fragmente de buză de la un castron cu corp arcuit tronconic, buză marcată și prevăzută cu un șir de creștături pe muchia exterioară; culoare cărămizie (Fig. 1/2);

5. fragment de buză de culoare cărămizie, cu șir de creștături pe muchia exterioară (Fig. 2/3);

6. fragment de buză de la un castron cu corp arcuit tronconic; culoare cenușie; decorat cu un brâu creștat, puțin reliefat, tras din buză și cu striuri superficiale, dispuse oblic pe corp (Fig. 1/3);

7. fragment de buză de la un vas cu marginea evazată, de culoare cărămizie, decorat cu un brâu în relief alveolat, dispus imediat sub buză și cu striuri superficiale pe gât (Fig. 2/1);

8. fragment de buză de la un vas cu marginea dreaptă, de culoare cenușie; are buza lătită către exterior și este decorat cu un șir de alveole dispus imediat sub buză (Fig. 2/4);

9. fragment de buză de la un vas cu marginea ușor evazată și corp arcuit, de culoare cărămie, decorat cu un brâu în relief crestat, dispus imediat sub buză (Fig. 1/4);

10. fragment de perete de la un vas de dimensiuni mari, având exteriorul cărămiziu și interiorul cenușiu, decorat cu striuri atât pe exterior, cât și pe interior (Fig. 2/6);

11. fragment de perete de culoare cenușie, decorat cu striuri la exterior (Fig. 2/7);

12. fragment de perete, cenușiu la exterior și cărămiziu la interior, cu urme de lustruire, decorat cu striuri la exterior (Fig. 2/5);

13. fragment de perete cărămiziu la exterior și cenușiu la interior, decorat cu striuri regulate, bine adâncite, pe exterior (Fig. 2/2);

14. fragment de perete de amforă, cărămiziu la exterior și cenușiu la interior, prevăzut cu torți tubulare pe diametrul maxim;

15. fragment de perete de culoare neagră cu pete gălbui la exterior, decorat cu un buton conic în relief, aplicat (Fig. 3/4);

16. fragment de perete de culoare cenușie, decorat cu striuri superficiale și cu proeminențe conice în relief (Fig. 3/5);

17. fragment de buză de la un vas cu marginea evazată, de culoare cărămie, decorat cu un brâu puțin reliefat, crestat, tras din buză (Fig. 4/3);

18. fragment de buză de la un vas cu marginea evazată și corp arcuit, de culoare neagră; decorat cu un șir de creștături pe muchia exterioară a buzei și cu striuri superficiale pe gât (Fig. 4/4);

- categoria B:

19. fragment de buză de la un bol cu marginea dreaptă; culoare cenușie cu tinte cărămizii; buza marcată și ușor lătită către exterior (Fig. 4/1);

20. fragment de buză de la un castron cu corp arcuit, de culoare cenușie, cu urme de lustru pe interior și cu buza ușor lătită spre exterior; este decorat cu un șir de alveole triunghiulare sub buză și cu striuri superficiale pe corp (Fig. 3/6);

21. fragment de perete de culoare cafenie la exterior și cenușie-neagră la interior, decorat cu un șir de alveole și striuri regulate dispuse orizontal (Fig. 3/7);

22. două fragmente de perete de la un vas cafeniu la exterior și cenușiu pe interior, decorat cu striuri rare, superficiale, dispuse regulat pe corpul vasului (Fig. 3/1);

23-24. fragmente de vase cărămizii la exterior și cenușii la interior, decorate cu striuri (Fig. 3/2-3);

25. fragment de perete de la un vas cu corp arcuit, de culoare cărămizie cu tente cenușii; este decorat cu patru șiruri de impresiuni fine, separate de câte o linie incizată; întreg registrul este dispus vertical pe corpul vasului (Fig. 4/5);

26. fragment dintr-un castron (?) cu marginea evazată, de culoare neagră; este decorat pe corp cu un șir de impresiuni, sub care se află o linie în zig-zag incizată, încadrată de două linii orizontale incizate, sub care se mai află o linie în zig-zag incizată; întreg decorul a fost umplut cu substanță albă (Fig. 4/6).

- categoria C:

27. fragment dintr-un bol bitronconic de culoare neagră, fiind decorat sub buză cu două șiruri de impresiuni ce încadrează o linie în val incizată; întreg decorul a fost umplut cu substanță albă (Fig. 4/8);

28. fragment de perete dintr-un vas de culoare neagră, din al cărui decor se mai păstrează o linie incizată și un șir de impresiuni rotunde (Fig. 4/2);

29. fragment dintr-o ceașcă (?) cu corp bitronconic, având umărul marcat, de culoare neagră, decorată cu un șir de impresiuni, urmat de o linie incizată în zig-zag, sub care se află un grup de opt impresiuni (Fig. 4/7).

Observăm astfel că pentru ceramica grosieră sunt caracteristice vasele cu creștături pe muchia exterioară a buzei, cu brâu creștat tras din buză sau plasat imediat sub aceasta și cu striuri superficiale dispuse neregulat pe corp. Pentru ceramica intermediară remarcăm șirurile de alveole adânci, de formă triunghiulară sau pătrătoasă, precum și striurile dispuse mult mai ordonat decât în cazul precedent. În ceea ce privește ceramica fină, caracteristice sunt vasele decorate prin incizie, cu șiruri de impresiuni și linii în zig-zag, încrustate cu substanță albă. Toate aceste caracteristici ale ceramicii plasează locuirea de aici în faza Bungetu a culturii Tei. Cele mai apropiate analogii se regăsesc printre descoperirile de la Greci (jud. Ilfov)¹ și Bungetu (jud. Dâmbovița)².

Fragmente ceramice cu creștături/brăuri creștate trase din buză și striuri, se cunosc din nivelul I de la Bungetu³, din nivelul 2 de la Greci⁴, dar și din așezarea de la Cățelu Nou⁵. Ceramica fină cu decor incizat, încrustat cu substanță albă este de asemenea bine reprezentată în așezările amintite.

¹ Ulanici. Trohani 1975, p. 77 urm (fig. 1-11; pl. 1); Ulanici 1978, p. 81 urm; Ulanici 1979a, p. 9 urm (fig. 1-10).

² Chicideanu 1973, p. 27 urm (fig. 1-10); Chicideanu 1977, p. 225 urm (fig. 1-7).

³ Chicideanu 1977, fig. 2/4, 10, 13-14, 16-17.

⁴ Ulanici 1979, fig. 6/6-7, 9, 11; fig. 7/3-4, 6-7; fig. 8/1-2.

⁵ Leahu 1963, fig. 3/2; 4/2; Leahu 1965, fig. 16/1-3, 5, 13; Leahu 1966, fig. 15/1-3; pl. 5/1.

Ceea ce surprinde la Băneasa-Lac, comparativ cu siturile menționate, este lipsa oricărui complex de locuire, precum și numărul foarte mic al fragmentelor ceramice fine, decorate prin incizie. Este însă posibil ca săpătura să nu fi surprins decât o margine a așezării din bronzul mijlociu. Oricum, prin caracteristicile ceramicii (lipsa decorului realizat prin împunsături succesive, gama foarte redusă a motivelor incizate și a repertoriului de forme ceramice), descoperirile de la Băneasa-Lac documentează una dintre cele mai arhaice descoperiri de tip Tei.

Bibliografie

Chicideanu 1973 = I. Chicideanu, Săpăturile de salvare de la Bungetu de Sus (Brătești, comuna Văcărești), **Chronica Valachica**, 5, 1973, p. 27-41.

Chicideanu 1977 = I. Chicideanu, Date noi privind începutul culturii Tei (săpăturile de la Brătești-Bungetu), **SCIIVA**, 28, 2, 1977, p. 225-238.

Leahu 1963 = V. Leahu, O fază veche a culturii Tei descoperită la Cățelu Nou, **SCIV**, 14, 2, 1963, p. 309-321.

Leahu 1965 = V. Leahu, Săpăturile arheologice de la Cățelu Nou, **CAB**, 2, 1965, p. 11-74.

Leahu 1966 = V. Leahu, *Cultura Tei*, București, 1966.

Ulanici, Trohani 1975 = A. Ulanici, G. Trohani, Săpăturile de la Greci. com. Grădiștea, jud. Ilfov, **CA**, 1, 1975, p. 77-100.

Ulanici 1978 = A. Ulanici, Date noi privind epoca bronzului în lumina săpăturilor arheologice de la Greci, jud. Ilfov. **Ilfov-File de Istorie**, 1978, p. 81-83.

Ulanici 1979 = A. Ulanici, Noi cercetări arheologice la Greci, jud. Ilfov, **CA**, 3, 1979, p. 9-26.

Abstract

On the street Nuferilor no. 81, from Băneasa Lake area, during a rescue excavation it was identified a Bronze Age settlement. It was noticed a layer of 0.10 – 0.20 m thickness who produce potsherds and many fragments of clay bricks and parts of hearts, but none inhabitation complex.

A number of 910 potsherds were found, most of them from coarse clay, with many pebbles. It was noticed a great degree of fragmentation, over 80% of the potsherds having between 3 and 6 cm. A small number of

potsherds, 10%, are workable from the shape and decoration point of view. From these we mention five potsherds, fine grey ceramics category, decorated by incision and inlaid with a white substance.

The archaeological material is typically for the early phase of Tei culture (Tei – Bungetu/Cățelu), having good analogies in the settlements from Greci (Ilfov County) and Bungetu (Dâmbovița County).

List of illustrations

Plate 1. Băneasa-Lac – Arial bordering plan.

Plate 2. Băneasa-Lac – Excavation plan.

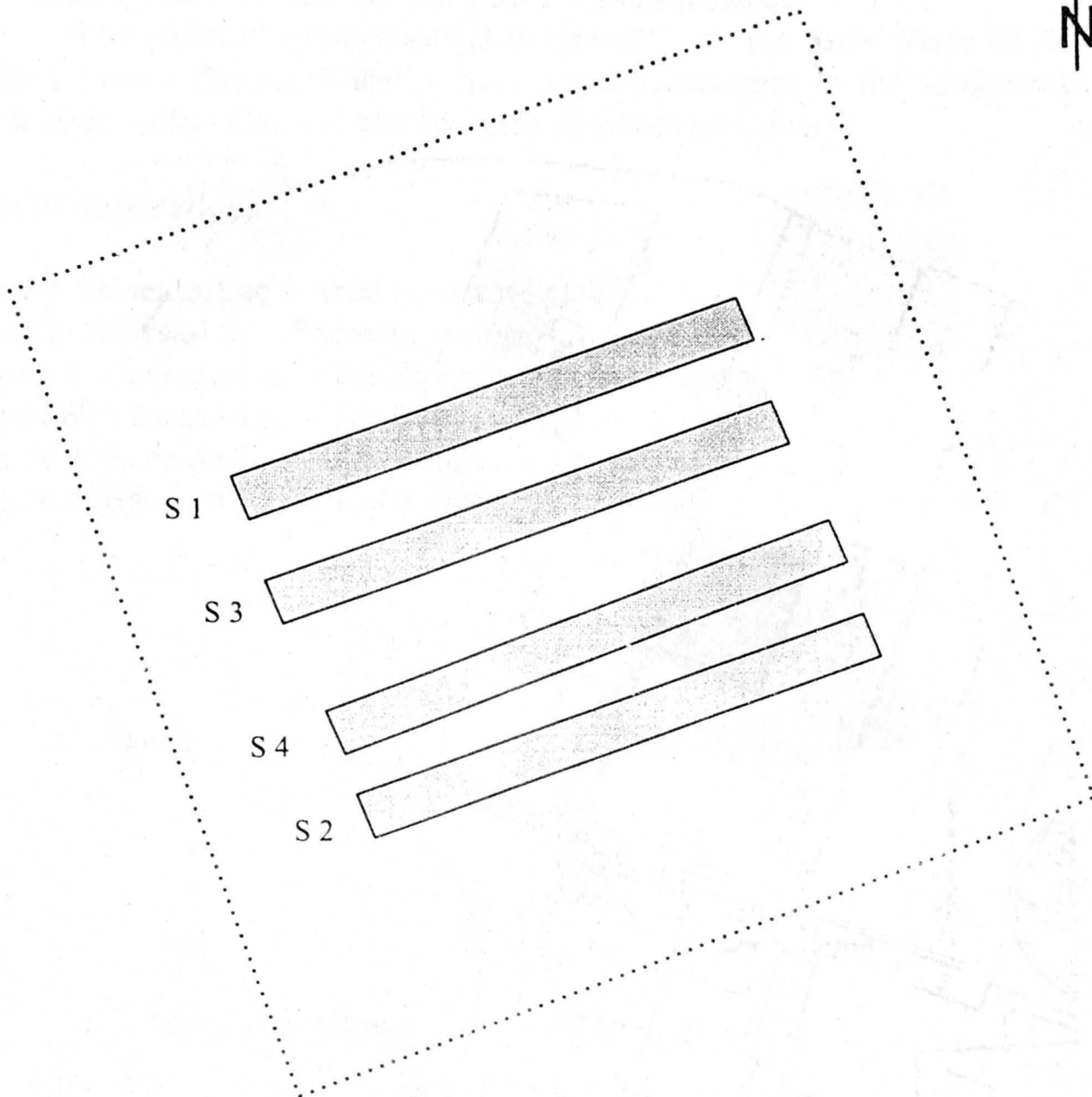
Figure 1. Băneasa-Lac – Tei-Bungetu type ceramics.

Figure 2. Băneasa-Lac – Tei-Bungetu type ceramics.

Figure 3. Băneasa-Lac – Tei-Bungetu type ceramics.

Figure 4. Băneasa-Lac – Tei-Bungetu type ceramics.

<https://biblioteca-digitala.ro>

0 4m

..... limita proprietate

Planșa 2. Băneasa-Lac: planul săpăturilor arheologice.

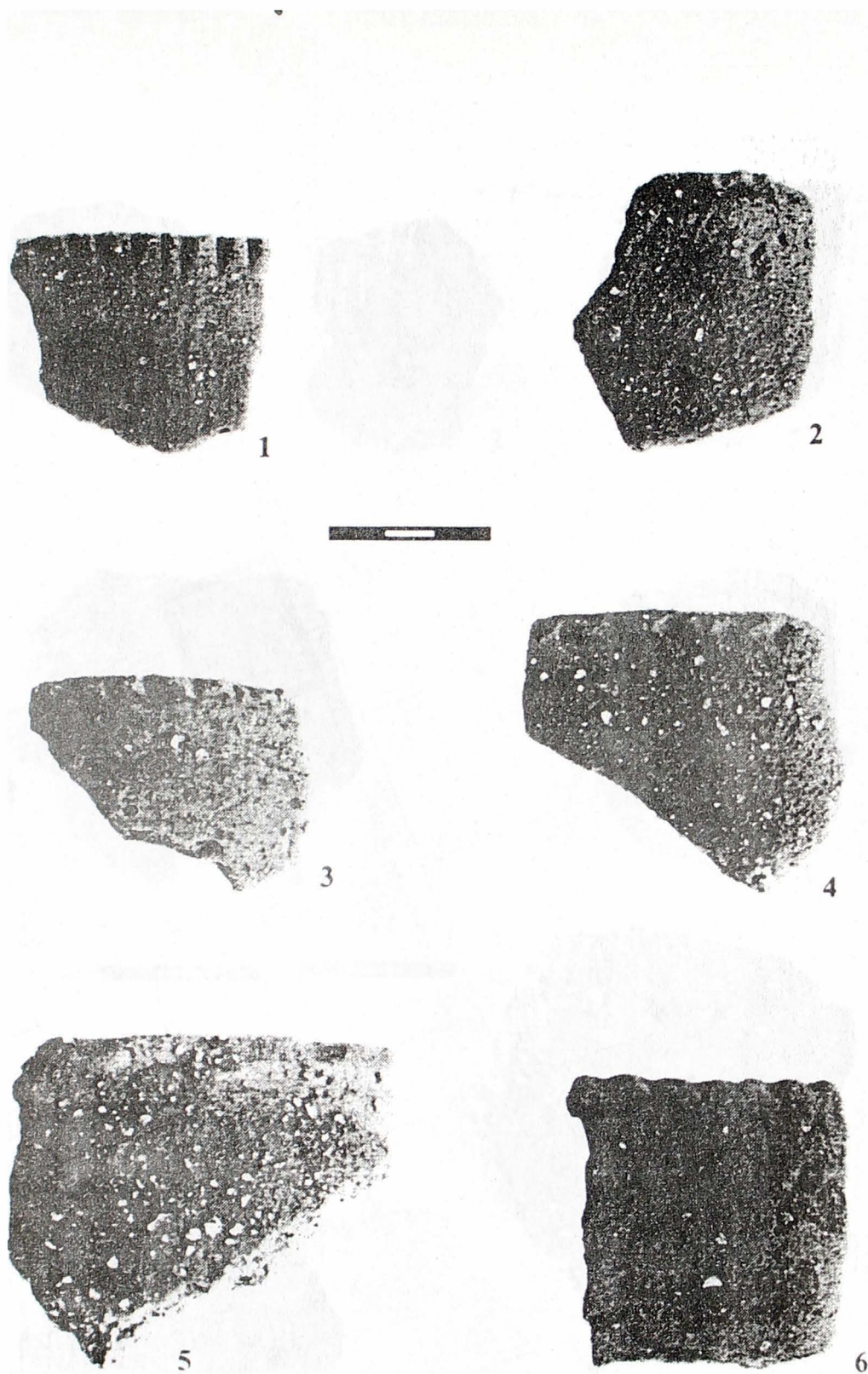

Figura 1. Băneasa-Lac: ceramică de tip Tei-Bungetu.

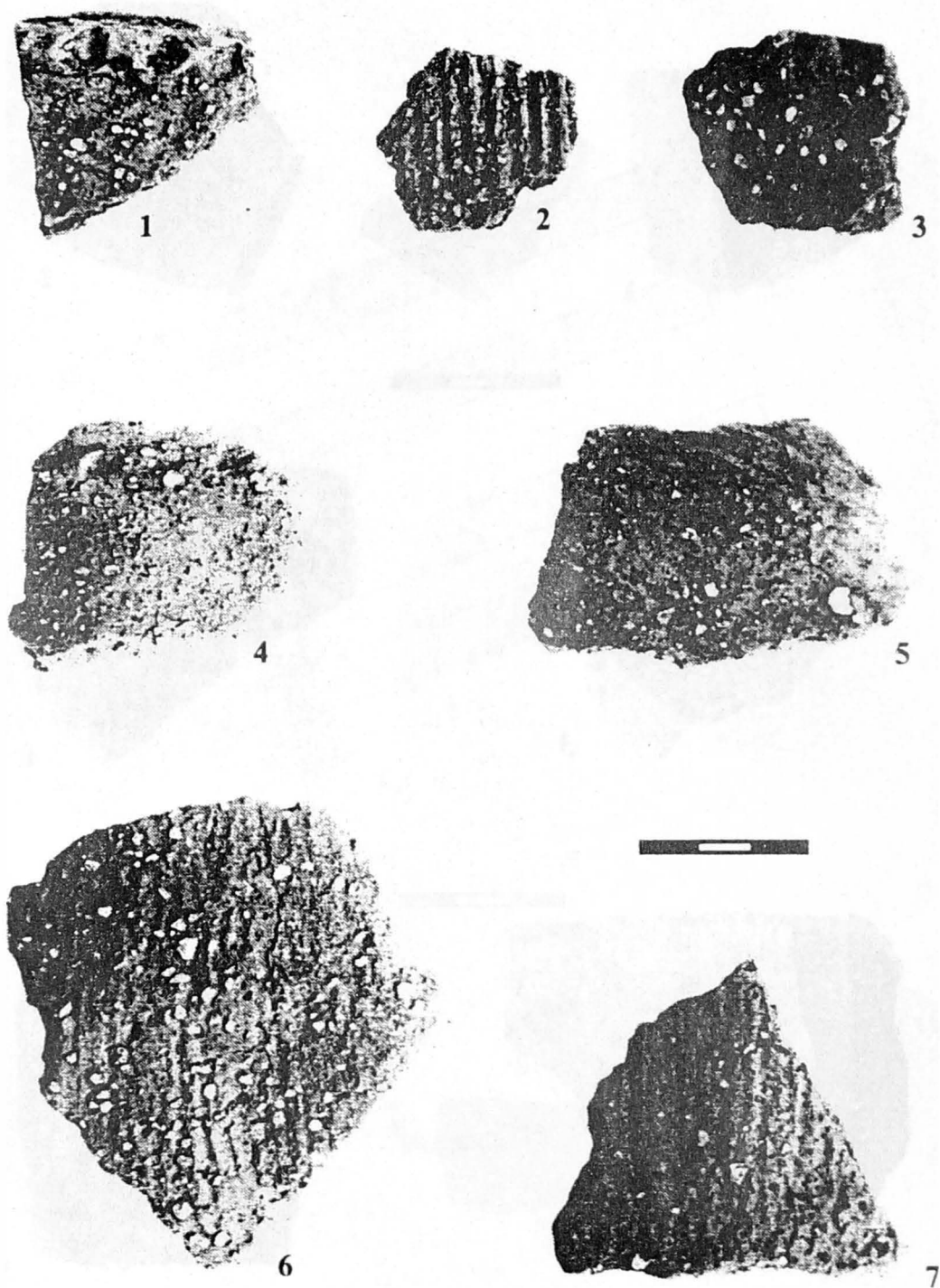

Figura 2. Băneasa-Lac: ceramică de tip Tei-Bungetu.

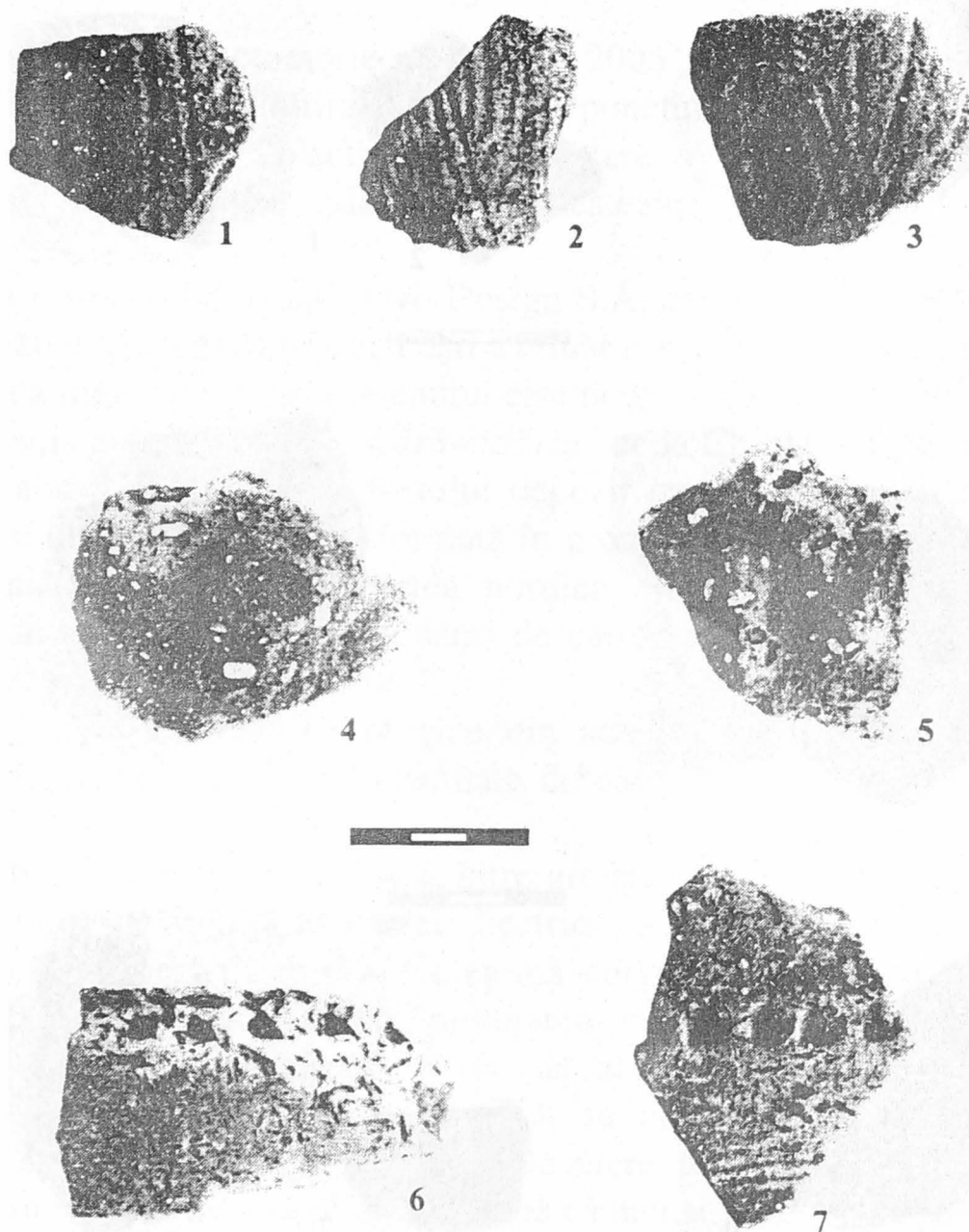

Figura 3. Băneasa-Lac: ceramică de tip Tei-Bungetu.

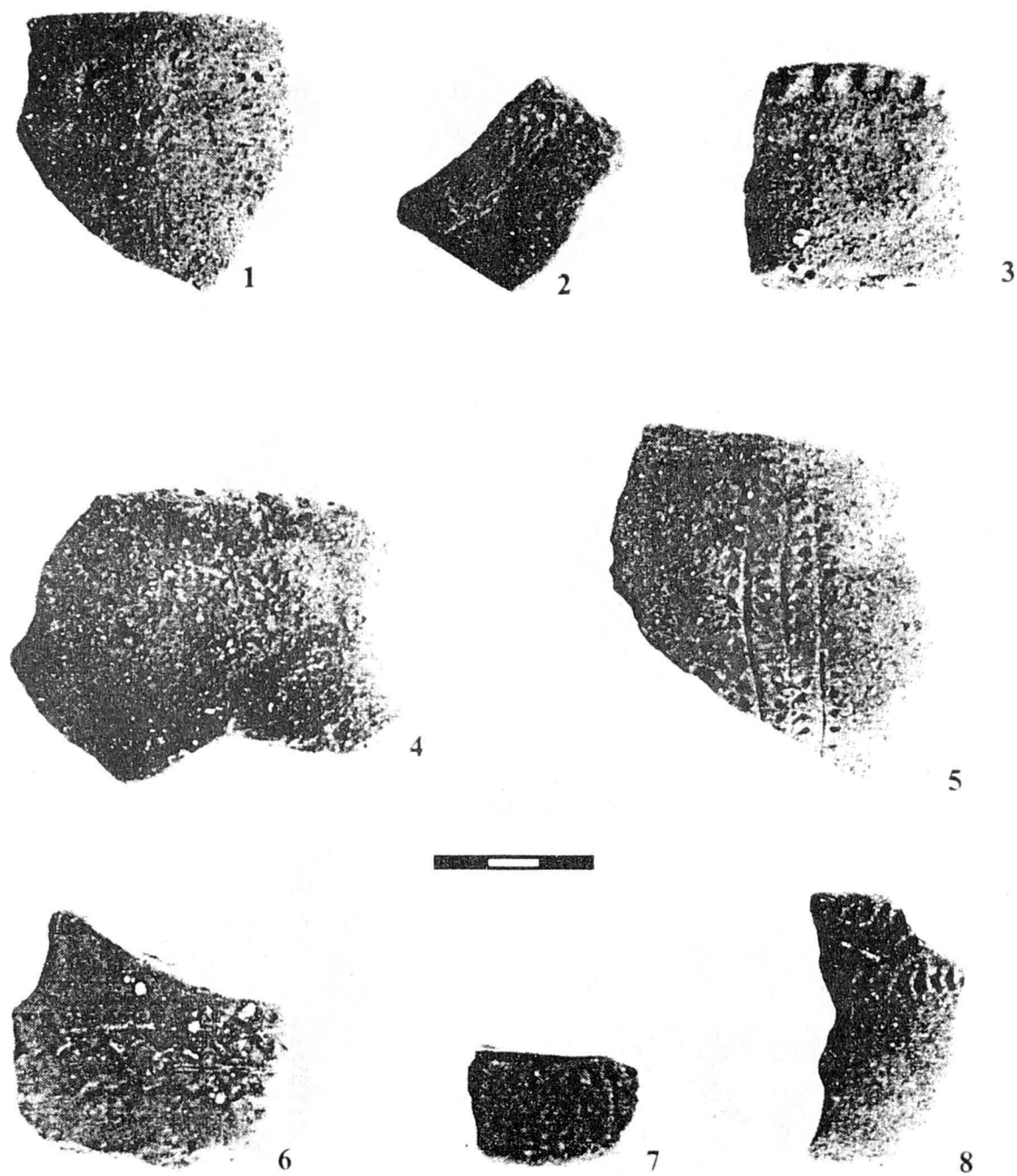

Figura 4. Băneasa-Lac: ceramică de tip Tei-Bungetu.